

Fanni Tainio

Hankkeen loppuraportti

**Kuutoskaupunkien verkostohanke
yhdenvertaisuuden edistämiseksi**

Sisällys

Johdanto	3
Rasismin ja muun syrjinnän yleisyys Suomessa	4
Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi	5
Kuntien rasisminvastainen työ	6
Kuutoskaupunkien rooli.....	8
Hankkeen arviointi	9
Tausta ja tavoitteet.....	9
Teemakokonaisuudet.....	11
Hankkeen vaikuttavuus.....	17
Jatkotoimenpiteet.....	18
Loppupohdinta	19
Lähteet	21

Tekijä:

Fanni Tainio

© Suomen Kuntaliitto ry

Helsinki 2026

Kuntaliitto

Toinen linja 14

PL 200, 00101 Helsinki

Puhelin 09 7711

www.kuntaliitto.fi

Johdanto

Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi perustui valtioneuvoston toimenpideohjelmaan *Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (2024)*.¹ Verkostohankkeella toteutettiin toimenpideohjelman tavoitteita etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuvan rasismien torjumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämässä paikallistasolla. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli kehittää kuutoskaupunkien osaamista ja verkostoitumista yhdenvertaisuusasioissa sekä levittää verkostoyhteistyössä tunnistettuja oppeja laajemmalle kuntakentälle. Työskentelyn keskiössä oli rasisminvastainen työ.

Verkostohanke oli valtioneuvoston kanslian rahoittama, ja sen tarkemmasta suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi Suomen Kuntaliitto. Hanke tehtiin yhteistyössä Suomen kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu) kanssa vuosina 1/2025–7/2026.

Hankkeen keskeinen tavoite oli vahvistaa kuutoskaupunkien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa yhdenvertaisuusasioissa, erityisesti rasisminvastaisen työn teemoissa. Tätä edistettiin Kuntaliiton järjestämällä säännöllisillä hanketapaamisilla, joita pidettiin noin 4–5 kertaa vuodessa sekä etä- että lähitapaamisina. Hankeaikana käsiteltiin myös kolmea laajempaa teemakokonaisuutta. Keväällä 2025 laadittiin kuntapäätäjille suunnattu tietopaketti rasismista. Syksyllä 2025 toteutettiin kuutoskaupunkien työntekijöille kysely, jossa kartoitettiin hyviä käytäntöjä rasisminvastaisessa työssä. Lisäksi keväällä 2026 toteutettiin Kuntaliiton ja kuutoskaupunkien rasisminvastaisen viikon kampanja yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin (SPR) kanssa hyödyntäen SPR:n kampanjamateriaaleja.

Tässä hankkeen loppuraportissa kuvataan kuutoskaupunkien yhteistyötä, yhdenvertaisuustyön merkitystä kunnallisessa toiminnassa sekä hankkeen keskeisiä oppeja. Raportti esittelee hankkeessa toteutetut toimenpiteet, arvioi niiden toteutumista ja tarkastelee hankkeen vaikuttavuutta koko kuntakentän kannalta.

Kesäkuussa 2026

Fanni Tainio, verkostoasiantuntija, Kuntaliitto

---

¹ Valtioneuvosto, *Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024*.

Rasismin ja muun syrjinnän yleisyys Suomessa

Suomessa rasismi ja muu syrjintä ovat kasvavia yhteiskunnallisia ongelmia. Esimerkiksi Syrjintä Suomessa 2020–2023 Tietoraportin mukaan syrjintäkokemukset ja viranomaisille tehtyjen ilmoitusten määrä ovat lisääntyneet 2020-luvulla.² Tuoreen Poliisiammattikorkeakoulun vuosiselvityksen mukaan vuonna 2024 kirjattiin yhteensä 1 808 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista, mikä on määrältään viharikosselvitysten historian suurin. Ilmoituksista 67,6 % liittyi rikosepäilyihin, joiden motiivina oli uhrin etninen tai kansallinen tausta. Seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvien rikostapausten osuus oli 10,3 %, vammaisuuteen liittyvien 9,7 % sekä uskonnolliseen taustaan liittyvien 8,7 %. Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien vastaavien tapausten osuus oli 3 % sekä sukupuoleen liittyvien ilmoitusten osuus 0,6 %.³ Myös tuoreimmassa Euroopan unionin perusoikeusviraston julkaisemassa EU-maiden vertailuissa etniseen taustaan, ihonväriin ja maahanmuuttotaustaan perustuva syrjintä oli Suomessa monin paikoin yleisempää kuin EU-maissa keskimäärin, ja Suomi oli tarkastelluista maista kärjessä rasistisen häirinnän ja väkivallan esiintymisessä.⁴

On tärkeää huomioida, että rasismi ja muu syrjintä eivät kohdistu pelkästään etnisiin vähemmistöihin tai maahanmuuttajiin, vaan ne ilmenevät myös esimerkiksi vammaisten, romanien sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kokemuksissa. Näkyvä tai piilevä syrjintä estää eri ryhmien täysipainoista osallistumista yhteiskuntaan ja vaarantaa heidän oikeuksiensa toteutumisen. Kyse ei ole yksittäisistä ilmiöistä, vaan

---

² Oikeusministeriö, Syrjintä Suomessa 2020–2023 Tietoraportti.

³ Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2024.

⁴ Raportissa tarkasteltiin afrikkalaistaustaisten ihmisten kokemia rasistista syrjintää ja häirintää 13:ssa EU-maassa. European Union Agency for Fundamental Rights, Tummaihoisena EU:ssa : Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus.

rakenteellisesta ongelmasta, joka ulottuu useille yhteiskunnan tasoille. Rasismia ja muuta syrjintää myös koetaan runsaasti eri elämänalueilla: koulussa, työelämässä, viranomaiskohtaamisissa ja vapaa-ajalla. On tiedostettava, että vaikutukset eivät kohdistu vain sen kohteena olevaan yksilöön, vaan ne voivat heijastua laajasti koko yhteiskuntaan lisäten esimerkiksi eriarvoisuutta sekä polarisaatiota.

Edellä mainittujen ongelmien yleisyys alleviivaa tarvetta jatkaa ja ryhtyä nykyistäkin aktiivisempiin toimiin rasismia ja muun syrjinnän kitkemiseksi. Kunnilla on tässä keskeinen rooli, sillä ne vastaavat monista arjen palveluista ja toimintaympäristöistä, joissa yhdenvertaisuus rakentuu. Aktiivista antirasistista toimintaa tulisi vahvistaa ja toteuttaa suunnitelmallisesti sekä pitkäjänteisesti kaikilla yhteiskunnan eri osa-alueilla. Suomen hyvinvoinnin ja sosiaalisen kestävyuden kannalta on tärkeää, että kuntalaisten tasa-arvo, yhdenvertaisuus sekä ihmisoikeudet toteutuvat. Samalla on kuitenkin tärkeää korostaa, että yhdenvertaisuuden edistäminen on kaikkien toimijoiden yhteinen tehtävä. Kestävä muutos syntyy vain pitkäjänteisestä sitoutumisesta ja kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä.

Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismia torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi perustuu tiedonantoon, jonka hallitus antoi eduskunnalle 31.8.2023. Toimenpideohjelmassa on esitetty toimenpiteitä yhteiskunnallisen ilmapiirin ja väestöryhmien välisten suhteiden parantamiseksi, tietoisuuden lisäämiseksi rasismia ja syrjinnän haasteista sekä erityisesti työelämässä ja

koulutuksessa tapahtuvan syrjinnän torjumiseksi.⁵ Toimenpideohjelman tavoitteena on ollut yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutuminen kaikkien Suomessa elävien elämässä. Ohjelman tarkoituksena on ollut toimia kokonaisvaltaisena työkaluna, joka mahdollistaa eri tasoilla ja elämänalueilla toteutettavien toimenpiteiden koordinoitun edistämisen.⁶

Osana toimenpideohjelmää päätettiin toteuttaa paikallistason kehittämishjelma etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuvan rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Osana tätä haluttiin tukea kuutoskaupunkien verkostoitumista ja osaamista yhdenvertaisuusasioissa, sekä levitetään verkostoyhteistyössä tunnistettuja oppeja laajemmalle kuntakentälle. Tämän pohjalta kehitettiin ajatus *Kuutoskaupunkien verkostohankkeesta yhdenvertaisuuden edistämiseksi*.⁷

Kuntaliitto valikoitui hankkeen tarkemmaksi suunnittelijaksi ja toteuttajaksi sen pitkän linjan kokemuksen, asiantuntemuksen ja laajojen verkostojen vuoksi. Kuntaliitolla oli erinomaiset edellytykset tämän tyyppiseen hankkeeseen, koska se tuntee hyvin Suomen kuntien toimintakentän. Kuntaliiton tehtäviin kuuluu kuntien edunvalvonta: se tunnistaa kuntien tarpeita, arvioi valmistelussa olevien päätösten ja uudistusten vaikutuksia kunnille sekä edistää kuntien etua päätöksenteossa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lisäksi Kuntaliitto tarjoaa keskustelualustan laajan verkostotoimintansa kautta sekä toteuttaa ennakoivia, tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jotka tukevat kuntien edunvalvontatavoitteita.⁸

Kuntien rasminvastainen työ

Kuntien rooli rasminvastaisessa työssä on keskeinen, sillä ne vastaavat monista arjen palveluista ja toimintaympäristöistä, joissa ihmiset kohtaavat

---

⁵ Valtioneuvosto, Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024, 12.

⁶ Em. 2024, 10.

⁷ Em. 2024, 45.

⁸ Kuntaliitto, Tavoitteemme.

päivittäin. Varhaiskasvatus, koulutus, nuorisotyö, työllisyyspalvelut sekä kaupunkiympäristön suunnittelu ovat esimerkkejä tehtävistä, joissa yhdenvertaisuutta voidaan vahvistaa. Näissä kohtaamisissa luodaan pohjaa sille, kokevatko kuntalaiset tulevansa kohdelluiksi tasavertaisesti ja turvallisesti.

Rasisminvastainen työ on tärkeää, koska rasismi ja muu syrjintä voivat heikentää yksilöiden hyvinvointia, osallisuutta ja luottamusta yhteiskuntaan. Ne voivat estää ihmisiä osallistumasta koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnalliseen toimintaan täysipainoisesti. Tämä ei kosketa vain yksilöitä, vaan vaikuttaa laajemmin koko yhteiskunnan toimivuuteen, sosiaaliseen kestävyYTEEN ja turvallisuuteen. Yhdenvertaisuuden edistäminen on siten keskeinen osa kuntien hyvinvointi- ja elinvoimatehtävää.

Kunnilla on myös lakisääteinen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Tämä tarkoittaa, että yhdenvertaisuus tulee huomioida niin päätöksenteossa, palvelujen suunnittelussa kuin niiden toteutuksessakin.⁹ Rasisminvastainen työ ei ole erillinen tehtävä, vaan se kytkeytyy kaikkeen kunnan toimintaan ja edellyttää suunnitelmallista, pitkäjänteistä kehittämistä sekä henkilöstön osaamisen vahvistamista.

Lisäksi kunnilla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentamisessa. Ne voivat luoda tilaa vuoropuhelulle, vahvistaa eri väestöryhmien välistä luottamusta ja edistää myönteistä kohtaamista arjessa. Vaikuttava rasisminvastainen työ edellyttääkin yhteistyötä eri toimialojen, järjestöjen ja asukkaiden kanssa. Kun kunnat sitoutuvat yhdenvertaisuuden edistämiseen, ne rakentavat perustaa turvalliselle, osallistavalle ja kestäväälle yhteiskunnalle.

---

⁹ Kuntaliitto, Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Kuutoskaupunkien rooli

Suomen kuutoskaupungit (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu) ovat keskeisiä toimijoita Suomen kehityksessä. Niissä asuu noin kaksi miljoonaa suomalaista eli yli kolmannes koko maan väestöstä. Väestönkasvu ja monimuotoistuminen näkyvät voimakkaimmin suurissa kaupungeissa, minkä vuoksi kuutoskaupunkien rooli myös yhdenvertaisuuden edistämässä ja rasminvastaisessa työssä on koko maan kannalta ratkaiseva. Tämä korostaa tarvetta kehittää paikallisia ratkaisuja ja vahvistaa resursseja esimerkiksi monikulttuurisuuden tukemiseksi sekä kotoutumisen edistämiseksi.

Suurimmat kaupungit ovat myös yhteiskunnallisten päätösten keskeisiä toimeenpanijoita. Lainsäädäntö, valtakunnalliset ohjelmat ja strategiat konkretisoituvat kuntatasolla – kouluissa, varhaiskasvatuksessa, työllisyyspalveluissa, kaupunkisuunnittelussa ja asuinalueiden kehittämisessä. Näissä arjen palveluissa ja rakenteissa yhdenvertaisuus joko vahvistuu tai heikkenee, mikä tekee kaupunkien roolista erityisen merkittävän. Samalla ne toimivat kehittämälustoina, joissa syntyy ratkaisuja väestön monimuotoistumiseen ja yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Kuutoskaupungit tekevät jo nyt tiivistä yhteistyötä monilla eri osa-alueilla osana C6-yhteistyötä. Yhteistyön jatkaminen ja sen laajentaminen myös laajemmin kuntakentälle on tulevaisuudessa tärkeää. Kokemusten, opittujen ratkaisujen ja toimiviksi havaittujen käytäntöjen jakaminen tukee kuntien kehittämistyötä ja auttaa välttämään päällekkäistä työtä. Yhteistyö mahdollistaa myös yhteisen tilannekuvan muodostamisen sekä uusien näkökulmien ja ratkaisujen löytämisen. Pidämme tärkeänä muistuttaa, että yhdessä tekeminen vahvistaa vaikuttavuutta: yhteistyön kautta voidaan saavuttaa enemmän kuin yksin toimimalla, ja samalla rakentaa yhtenäisempää ja kestävämpää perustaa esimerkiksi yhdenvertaisuustyölle. *Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi on*

osaltaan pyrkinyt vahvistamaan kuutoskaupunkien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Hankkeen arviointi

Tausta ja tavoitteet

Keskustelu yhdenvertaisuudesta ja rasismista on kiihtynyt yhteiskunnassamme maahanmuuton ja monikulttuurisuuden kasvaessa. Erityisesti Suomen kuutoskaupungit ovat kehityksessä tärkeässä roolissa, sillä ne ovat merkittäviä kaupunkeja valtakunnallisesti. Niissä asuu kaksi miljoonaa suomalaista eli yli kolmannes maan koko väestöstä. Väestönkasvu ja monimuotoistuminen näkyvät voimakkaimmin suurissa kaupungeissa, minkä vuoksi niiden rooli yhdenvertaisuuden edistämässä ja rasisminvastaisessa työssä on koko maan kannalta ratkaiseva. Tämä korostaa tarvetta kehittää paikallisia ratkaisuja ja vahvistaa resursseja monikulttuurisuuden tukemiseksi sekä kotoutumisen edistämiseksi.

Elokuussa 2023 Suomen hallitus antoi eduskunnalle tiedonannon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Tähän liittyvä *Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi* perustui valtioneuvoston toimenpideohjelmaan *Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi*, joka julkaistiin 2024.

Verkostohankkeella toteutettiin toimenpideohjelman tavoitteita etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuvan rasismien torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä paikallistasolla. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli kehittää kuutoskaupunkien osaamista ja verkostoitumista yhdenvertaisuusasioissa sekä levittää verkostoyhteistyössä tunnistettuja

oppeja laajemmalle kuntakentälle. Työskentelyn keskiössä oli rasisminvastainen työ.

Hankkeen tilaajana ja rahoittajana toimi valtioneuvoston kanslia ja tuottajana Kuntaliitto, jolla oli vastuu hankkeen suunnittelusta ja toteutuksesta. Hankkeen kesto oli tammikuu 2025- heinäkuu 2026. Sen koordinoinnista vastasi Kuntaliiton verkostoasiantuntija Fanni Tainio. Lisäksi jokaisesta kaupungista hankkeeseen osallistui tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista vastaava asiantuntija/asiantuntijoita.

Hankkeen keskeinen tavoite oli vahvistaa kuutoskaupunkien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa yhdenvertaisuusasioissa, erityisesti rasisminvastaisen työn teemoissa. Tätä edistettiin Kuntaliiton järjestämällä säännöllisillä hanketapaamisilla, joita pidettiin noin 4–5 kertaa vuodessa sekä etä- että lähitapaamisina. Tapaamisissa käsiteltiin kuutoskaupunkien ajankohtaista rasisminvastaista työtä sekä sivuttiin laajemmin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja.

Lisäksi hankeaikana ehdittiin syventyä kolmeen laajempaan teemakokonaisuuteen:

1. Keväällä 2025 laadittiin kuntapäättäjille suunnattu tietopaketti rasismista
2. Syksyllä 2025 toteutettiin kuutoskaupunkien työntekijöille kysely, jossa kartoitettiin hyviä käytäntöjä rasisminvastaisessa työssä. Tämän pohjalta tehtiin kirjallinen koonti loppuvuodesta 2025
3. Keväällä 2026 toteutettiin Kuntaliiton ja kuutoskaupunkien rasisminvastaisen viikon kampanja yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa hyödyntäen SPR:n kampanjamateriaaleja.

Hanke rakentui jo olemassa olevan kuutoskaupunkien yhteistyön pohjalle, mutta vahvisti yhteistyörakenteita sekä lisäsi säännöllistä vuorovaikutusta yhdenvertaisuus- ja rasisminvastaisen työn kysymyksissä. Yhteistyö,

tiedonvaihto ja vertaistuki koettiin hankeaikana hyödyllisiksi, minkä vuoksi yhteydenpitoa päätettiin jatkaa myös hankkeen päättymisen jälkeen. Tätä varten on keskusteltu yhteisten tapaamisten järjestämisestä kokeiluluonteisesti syksyllä 2026. Tapaamisten teemoina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja rasisminvastainen työ. Vastaavien tapaamisten jatkotarvetta ja yhteistyön muotoja arvioidaan myöhemmin.

Teemakokonaisuudet

Hankkeen aikana ehdittiin käsitellä kolme laajempaa teemakokonaisuutta. Alla on esitelty tarkemmin kunkin teeman sisältö ja toteutus. Teemat valikoituivat Kuntaliiton ja kuutoskaupunkien hanke-edustajien yhteisen pohdinnan perusteella, ja niiden valinnassa painotettiin ajankohtaisuutta, käytännön hyödynnettävyyttä sekä kaupunkien arjessa tunnistettuja kehittämistarpeita. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa materiaaleja, joista hyötyvät myös muut kunnat.

1. Tietopaketti rasismista kuntapäätäjille (2025)

Suomessa järjestettiin huhtikuussa 2025 kuntavaalit, jossa valittiin valtuutetut seuraavalle neljälle vuodelle. Tietopaketin tavoitteena oli tarjota tietoa kuntapäätäjille rasismista termien, lainsäädännön ja ohjeistusten avulla. Lisäksi kooste tarjosi erilaisia työkaluja ja esimerkkejä rasisminvastaiseen työhön valtuustossa. Tietopakettia on käytetty luottamushenkilöiden perehdyttämisessä vuoden 2025 aikana.

Tietopaketin laatiminen rasismista valtuutetuille koettiin tärkeäksi, koska valtuutetut tekevät kuntalaisten arkeen vaikuttavia päätöksiä. Yhteinen ja ajantasainen tietopohja tukee yhdenvertaista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä auttaa hahmottamaan kunnan lakisääteistä velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Samalla tietopaketti vahvisti yhteistä käsitteistöä ja tilannekuvaa.

Tietopakettiin sisällytettiin myös ohjeistusta valtuutettujen toimintakulttuurista, vuorovaikutuksesta ja toisten kunnioittamisesta. Tarkoituksena oli vahvistaa valtuustotyön eettisiä periaatteita ja ehkäistä rasistista tai syrjivää puhetta sekä muita epäasiallisen kohtelun muotoja valtuutettujen keskuudessa. Ohjeistus korosti asiallista, rakentavaa ja toisia kunnioittavaa keskustelutapaa sekä turvallisen ja suvaitsevan ilmapiirin merkitystä. Näin tuettiin valtuustotyötä, jossa erilaiset näkemykset voidaan käsitellä avoimesti mutta kunnioittavasti ilman, että kenenkään ihmisarvo tai tausta asetetaan kyseenalaiseksi.

> **Tietopaketti luettavissa:** [Rasismi - tietoa kuntapäätäjille.pdf](#)

2. Hyvät käytännöt rasisminvastaisessa työssä -kysely kuutoskaupunkien työntekijöille ja kirjallinen koonti (2025)

Hankkeessa toteutettiin lokakuussa 2025 kysely kuutoskaupunkien työntekijöille, jonka tavoitteena oli kartoittaa, minkälaista rasisminvastaista työtä kuutoskaupunkien eri toimialoilla, palveluissa ja hallinnonaloilla tehdään sekä selvittää, kuinka työtä tulisi tulevaisuudessa kehittää. Vastauksissa painotettiin konkreettisia käytännön esimerkkejä. Kyselyyn vastaajia oli 38, ja heidän valinnassaan painotettiin tuntemusta rasisminvastaisesta työstä. Vastausten pohjalta tehtiin kirjallinen koonti loppuvuodesta 2025.

Hyvien käytäntöjen kerääminen rasisminvastaiseen työhön liittyen koettiin tärkeäksi, koska vastaavaa aineistoa ei ole Suomen kuutoskaupunkien osalta aikaisemmin kerätty. Koonnilla haluttiin tarjota pieni läpileikkaus kaupunkien käytössä olevista toimintamalleista ja tukea kehittämistarpeiden tunnistamista erityisesti tiedonkulun, henkilöstön osaamisen ja koulutuksen näkökulmista. Lisäksi koonnilla haluttiin edistää toimivien mallien jakamista ja tukea rasisminvastaisen työn vaikuttavuuden vahvistamista suomalaisissa kunnissa.

Samalla kuitenkin tunnistettiin, että kuutoskaupungeissa on myös kehittämistarpeita. Tässä yhteydessä on tärkeää korostaa, että rasismien ja muun syrjinnän vastainen työ on jatkuva, pitkäjänteistä sitoutumista, seuranta ja kehittämistä edellyttävä prosessi. Yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää, että tieto ohjaa päätöksentekoa, palvelujen kehittämistä ja arjen kohtaamisia. Rasismien vastustaminen on aktiivista ja tietoista työtä yksilö-, yhteisö- ja rakennetasoilla, ja se edellyttää jatkuvaa oppimista sekä sitoutumista yhdenvertaisuuden vahvistamiseen.

Saatu palaute kyselystä ja kirjallisesta koonnista oli myönteistä. Hyvien käytäntöjen jakamista ja aihepiiriin liittyvän keskustelun herättämistä pidettiin tärkeänä, ja aineistoa kuvattiin hyödylliseksi työvälineeksi rasisminvastaisen työn kehittämisessä. Erityisesti arvostettiin konkreettisia esimerkkejä, jotka tukevat rasisminvastaisen työn jäsentämistä ja soveltamista eri toimintaympäristöissä. Kyselyn ja koonnin nähtiin myös vahvistavan ymmärrystä siitä, että rasisminvastainen työ on monialaista ja koskettaa laajasti kuntien eri toimintoja. Samalla se toi esiin tarpeen jatkaa hyvien käytäntöjen systemaattista keräämistä, päivittämistä ja jakamista. Jatkossa vastaavanlaisten kokonaisuuksien hyödyntäminen voi tukea kuntia entistä tavoitteellisemmassa ja vaikuttavammassa yhdenvertaisuustyössä sekä edistää kaupunkien välistä oppimista ja yhteistyötä.

> Koonti ja sen tiivistelmä Kuntaliiton sivuilla: [Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi | Kuntaliitto.fi](#)

Hyvät käytännöt rasisminvastaisessa työssä

Rasisminvastaista työtä tehdään monella tasolla.

Työtä edistetään osana kaupunkien strategioita, yhdenvertaisuussuunnitelmia ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Päätöksenteossa hyödynnetään kokemustietoa ja osallistavia menetelmiä.

Kuutoskaupungeissa on käytössä useita toimivia käytäntöjä.

Yhdenvertaisuutta edistäviä toimintamalleja hyödynnetään eri palveluissa, ja yhteistyötä tehdään järjestöjen, yhteisöjen ja viranomaisten kanssa. Kaupungeissa on myös ohjeistuksia ja ilmoituskanavia rasismiin ja muuhun syrjintään puuttumiseksi.

Kehittämistarpeita on tunnistettu.

Työtä tulee vahvistaa selkeyttämällä tavoitteita ja seurantaa, lisäämällä johdon sitoutumista, laajentamalla koulutuksia sekä kehittämällä palvelujen yhdenvertaisuutta ja tukirakenteita syrjintätilanteisiin.

Rasisminvastainen työ on jatkuvaa ja pitkäjänteistä.

Työ edellyttää rakenteellisia ratkaisuja, osaamisen vahvistamista ja johdonmukaista toimeenpanoa kaikilla tasoilla.

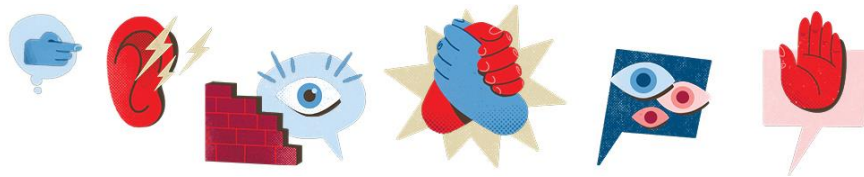
Hyvien käytäntöjen jakaminen tukee kehittämistä koko kuntakentällä.

Koonnin tavoitteena on vahvistaa yhdenvertaisuustyön vaikuttavuutta ja tukea sen systemaattista kehittämistä kuntakentällä.

3. Rasisminvastaisen viikon kampanja (2026)

Hankkeessa päätettiin toteuttaa sosiaalisen median kampanja rasisminvastaisella viikolla maaliskuussa 2026. Rasisminvastaisen viikon valtakunnallisesta koordinoinnista vastaa vuosittain Suomen Punainen Risti (SPR), ja vuoden 2026 teemana oli turvallisuus. Kuntaliitolla ja kuutoskaupungeilla oli mahdollisuus toteuttaa kampanja yhteistyössä SPR:n kanssa sekä hyödyntää viikolle tuotettuja ja kuntakäyttöön sovellettuja kampanjamateriaaleja.

Yhteistyö koostui kahdesta osasta. Ensimmäinen osa käsitti kaikille kunnille vapaasti käyttöön ladattavia ja jaettavia materiaaleja: somesisältöjä, julisteita, digiscreen-aineistoja sekä suoraan kouluille ja nuorisotyöhön suunnattuja kokonaisuuksia. Kunnat saivat lisätä materiaaleihin oman logonsa. Tavoitteena oli tarjota kunnille luontevan mahdollisuuden nostaa esiin omaa työtä yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi sekä madaltaa kynnystä osallistua rasisminvastaiselle viikolle. Kampanjamateriaalit olivat ladattavissa Kuntaliiton verkkosivuilta, ja niiden saatavuudesta viestittiin kunnille etukäteen. Materiaalien tavoitavuutta ja kuntien osallistumista arvioitiin jälkikäteen 146 kunnasta muodostetun otoksen avulla. Otokseen kuuluneista kunnista 51 osallistui jakamalla hankkeen sisältöjä omissa sosiaalisen median kanavissaan.

SPR:n rasisminvastaisen viikon ulkoasua vuonna 2026.

Esimerkki kaikille kunnille vapaasti ladattavasta materiaalista.

Kampanjan toinen osa oli kuutoskaupungeille suunnatut somemateriaalit, joilla viestittiin Kuntaliiton ja kuutoskaupunkien yhteisestä rintamasta rasisminvastaisessa työssä. Materiaalien tavoitteena oli vahvistaa kuutoskaupunkien yhteistä viestiä, lisätä rasisminvastaisen työn näkyvyyttä sekä tuoda esiin kaupunkien sitoutuminen yhdenvertaisuuden edistämiseen. Yhteinen kampanjailme ja -viestintä loi yhtenäisen kokonaisuuden, joka oli tunnistettava eri kanavissa. Yhteisiä kampanjamateriaaleja jaettiin kaupunkien sosiaalisen median kanavilla rasisminvastaisella viikolla.

Osana rasisminvastaisen viikon kampanjaa toteutettiin myös Kuntaliiton rahoittamana yhteistyö sosiaalisen median vaikuttajien kanssa. Vaikuttajat julkaisivat rasisminvastaisen viikon teemaan liittyvää sisältöä Instagramissa ja Tiktokissa. Vaikuttajina toimivat Henriikka Pasanen sekä Fardus Hassan, jotka toivat esiin rasisminvastaisen työn merkitystä ja viikon teeman ajankohtaisuutta. Sisällöissä nostettiin esiin myös suurten kaupunkien aktiivista roolia rasisminvastaisessa työssä sekä sitä, kuinka kaupungit ovat näkyvästi mukana rasisminvastaisella viikolla edistämässä yhdenvertaisuutta. Yhteistyön tavoitteena oli tavoittaa erityisesti nuorempia kohderyhmiä, lisätä tietoisuutta rasismista ilmiönä sekä vahvistaa myönteistä ja yhdenvertaisuutta edistävää keskustelukulttuuria sosiaalisessa mediassa.

Vaikuttajayhteistyöstä saatu palaute oli myönteistä, ja julkaisut tavoittivat viikon aikana laajasti yleisöä sekä herättivät runsaasti reaktioita. Lyhytvideot keräsivät yhteensä noin 104 000 katselukertaa, ja niiden sitoutumisprosentti ylitti keskitason, mikä viittaa yleisön vahvaan kiinnostukseen ja aktiiviseen vuorovaikutukseen sisällön kanssa. Sisällöt tavoittivat erityisesti nuoria aikuisia sosiaalisen median käyttäjiä. Myös koko rasisminvastaisen viikon kampanja sai pääosin myönteistä palautetta, ja vastaavanlaisille aineistoille nähtiin tarvetta myös tulevaisuudessa. Yhteistyön jatkomahdollisuuksia arvioidaan myöhemmin.

Rasisminvastaisen viikon kampanjamateriaaleja Kuntaliiton ja SPR:n sivuilla: [Rasisminvastainen kampanja ja teemaviikko 16.–22.3.2026 – Puutu rasismiin | Kuntaliitto.fi](#) ja [Rasisminvastainen viikko maaliskuussa – Punainen Risti](#)

Hankkeen vaikuttavuus

Kuutoskaupungeille suunnattu rasisminvastaisen työn hanke oli erityisen tärkeä toteuttaa, sillä nämä kaupungit ovat väestöltään suurimpia ja monimuotoisimpia kaupunkeja Suomessa. Niissä kehitetyt toimintatavat, viestit ja käytännöt tavoittavat laajoja ihmisryhmiä ja toimivat usein esimerkkinä myös muille kunnille. Kuutoskaupunkien aktiivinen osallistuminen vahvistaa rasisminvastaisen työn näkyvyyttä valtakunnallisesti ja osoittaa, että yhdenvertaisuuden edistäminen on tärkeä strateginen ja yhteinen tavoite suurissa kaupungeissa.

Hankkeen vaikuttavuus näkyy erityisesti yhteistyön vahvistumisena, tiedonvaihdon lisääntymisenä ja yhteisen tilannekuvan muodostumisena. Säännöllinen puolentoista vuoden aikainen hanketyöskentely loi mahdollisuuden jakaa kokemuksia, tunnistaa kehittämistarpeita ja oppia toisilta. Tämä tukee rasisminvastaisen työn kehittämistä ja auttaa kohdentamaan toimenpiteitä entistä vaikuttavammin.

Lisäksi hankkeessa tuotetut materiaalit, selvitykset ja kampanja lisäsivät tietoisuutta rasismiin ilmiöistä ja niiden ehkäisystä. Viestinnällisillä toimenpiteillä tavoitettiin laajasti myös kuntalaisia, mikä edistää myönteistä keskustelukulttuuria ja vahvistaa yhdenvertaisuutta arjessa. Tuotetut materiaalit jäävät myös hankkeen päättymisen jälkeen kuntien ja muiden toimijoiden käyttöön, ja niitä voidaan hyödyntää laajemmin kuntakentällä. Näin hankkeessa kehitetty sisältö tukee rasisminvastaisen työn jatkumista ja tarjoaa konkreettisia välineitä yhdenvertaisuustyön edistämiseen myös tulevaisuudessa.

Jatkotoimenpiteet

Rasisminvastainen työ on jatkuva, pitkäjänteistä sitoutumista, seuranta ja kehittämistä edellyttävä prosessi. Yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää, että tieto ohjaa päätöksentekoa, palvelujen kehittämistä ja arjen kohtaamisia. Rasisminvastustamisen on oltava aktiivista ja tietoisista työtä yksilö-, yhteisö- ja rakennetasoilla, ja se edellyttää jatkuvaa oppimista sekä sitoutumista yhdenvertaisuuden vahvistamiseen.

Työn jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuuden edistäminen nähdään osana kuntien perustehtävää eikä ainoastaan erillisinä hankkeina tai projekteina. Vaikka hankkeet tarjoavat mahdollisuuksia uusien toimintatapojen kehittämiseen, kokeiluihin ja tiedon kokoamiseen, merkittävä osa rasisminvastaisesta työstä tapahtuu kuntien arjessa. Työtä tehdään päivittäin esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa, nuorisotyössä, työllisyys- ja kotoutumispalveluissa, asiakaspalvelussa sekä kuntien johtamisessa ja päätöksenteossa.

Jatkossa on tärkeää vahvistaa rakenteita, jotka tukevat yhdenvertaisuustyön jatkuvuutta osana kuntien normaalia toimintaa. Tämä edellyttää muun muassa riittäviä resursseja, henkilöstön osaamisen kehittämistä, johdon sitoutumista sekä systemaattista tiedon hyödyntämistä työn suunnittelussa ja arvioinnissa. Lisäksi tarvitaan seuranta, jotta kehittämistarpeita voidaan tunnistaa ja toimenpiteitä kohdentaa vaikuttavasti.

Kuntien ja kaupunkien välisellä yhteistyöllä on tärkeä rooli työn kehittämisessä myös tulevaisuudessa. Yhteistyö mahdollistaa tiedon ja kokemusten jakamisen, vertaisoppimisen sekä yhteisten ratkaisujen rakentamisen. Erityisesti suurilla kaupungeilla on mahdollisuus toimia suunnannäyttäjinä, mutta samalla on tärkeää, että opit, kokemukset ja toimintamallit leviävät koko kuntakentälle. Yhdenvertaisuuden edistäminen ja rasisminvastustaminen ovat koko Suomen yhteisiä tavoitteita, joiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä kuntien, viranomaisten,

järjestöjen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kesken. Työn todellinen vaikuttavuus syntyy lopulta siitä, että yhdenvertaisuuden periaatteet näkyvät kuntalaisten arjessa yhdenvertaisina mahdollisuuksina, turvallisina kohtaamisina ja kokemuksena osallisuudesta omassa yhteisössään.

Loppupohdinta

Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi vahvisti käsitystä siitä, että rasisminvastainen työ ja laajemmin yhdenvertaisuuden edistäminen ovat keskeisiä ja ajankohtaisia teemoja niin suurissa kaupungeissa kuin myös pienemmissä kunnissa. Hanke toi esiin, että yhdenvertaisuustyö ei ole erillinen kokonaisuus, vaan se kytkeytyy laajasti kuntien kaikkeen toimintaan – palveluihin, päätöksentekoon ja arjen kohtaamisiin. Rasisminvastainen työ vaatii tahtotilaa, yhteisiä ponnistuksia sekä pitkäjänteistä sitoutumista kaikilla organisaation tasoilla. Se edellyttää johdon tukea, riittäviä resursseja ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä sekä sitä, että yhdenvertaisuusnäkökulma huomioidaan systemaattisesti eri toimialoilla ja toimintatasoilla.

Hankkeen aikana kuutoskaupunkien välinen yhteistyö, tiedonvaihto ja yhteydenpito vahvistuivat entisestään. Säännöllinen vuorovaikutus, vertaisoppiminen ja kokemusten jakaminen tukivat rasisminvastaisen työn kehittämistä sekä lisäsivät ymmärrystä kaupunkien yhteisistä haasteista ja kehittämistarpeista. Samalla vahvistui käsitys siitä, että yhteisiin haasteisiin voidaan löytää vaikuttavampia ratkaisuja yhteistyön kautta kuin yksin toimimalla. Hanke loi hyvän perustan työn jatkamiselle ja vahvistamiselle myös tulevaisuudessa.

Puolentoista vuoden aikana syntyi arvokkaita kokemuksia yhteistyöstä, tiedon jakamisesta ja yhteisten toimintamallien kehittämisestä. Erityisesti korostui tarve konkreettisille työvälineille, käytännön esimerkeille ja

yhteiselle keskustelulle, jotka tukevat rasminvastaisen työn juurtumista osaksi kuntien rakenteita. Samalla tunnistettiin, että työ on monin paikoin edelleen kehittämissä ja muutokset edellyttävät pitkäjänteistä sitoutumista, resursseja ja osaamisen vahvistamista.

Hankkeen aikana käydyissä keskusteluissa nousi esiin myös useita tulevaisuuteen liittyviä haasteita. Riittävien resurssien turvaaminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä yhdenvertaisuusnäkökulman systemaattinen huomioiminen kaupungin toiminnan eri tasoilla nähtiin keskeisinä edellytyksinä työn jatkuvuudelle. Keskusteluissa korostui myös tarve huomioida nykyistä paremmin eri väestöryhmien kokemukset ja tarpeet sekä hyödyntää tietoa entistä tehokkaammin palvelujen ja toimintatapojen kehittämisessä. Lisäksi esiin nousivat yhteiskunnallisen keskustelun kärjistymisen, vihapuheen lisääntyminen ja polarisaatio, jotka asettavat haasteita yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja turvallisen toimintaympäristön rakentamiselle.

Yhteenvedon voidaan todeta, että yhdenvertaisuuden edistäminen ja rasmin vastustaminen edellyttävät johdonmukaista ja suunnitelmallista työtä kaikilla tasoilla. Kunnilla on tässä työssä keskeinen rooli, sillä ne vastaavat monista palveluista ja toimintaympäristöistä, joissa ihmiset kohtaavat päivittäin. Hanke loi vahvan perustan jatkotyölle sekä vahvisti käsitystä siitä, että yhteisellä tahtotilalla, yhteistyöllä ja tiedon jakamisella voidaan rakentaa yhdenvertaisempaa, turvallisempaa ja osallistavampaa arkea kaikille.

Tulevaisuudessa on tärkeää jatkaa opittujen hyvien käytäntöjen jakamista ja soveltamista, vahvistaa resurssien ja osaamisen saatavuutta sekä ylläpitää pysyviä rakenteita rasminvastaisen työn tueksi. Vain yhteistyöllä ja sitoutumisella on mahdollista luoda turvallisempi ja yhdenvertaisempi tulevaisuus kaikille. Yhdenvertaisuuden edistäminen on yhteinen tehtävä, joka kuuluu kaikille toimijoille ja koskettaa koko Suomea.

Lähteet

European Union Agency for Fundamental Rights, *Tummaihoisena EU:ssa : Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus*, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-being-black-in-the-eu-summary_fi.pdf. Julkaistu 2018.

Kuntaliitto, *Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus*, <https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/kunnat-sukupuolten-tasa-arvon-ja-yhdenvertaisuuden-edistajina>.

Kuntaliitto, *Tavoitteemme*. <https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/tavoitteemme>.

Oikeusministeriö, *Syrjintä Suomessa 2020–2023 Tietoraportti*, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/7e51638f-030c-4357-9a13-26b0baf86550/content>. Julkaistu 2024.

Poliisiammattikorkeakoulu, *Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2024*, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/898199/Polamk_katsauksia_41.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Julkaistu 2025.

Valtioneuvosto, *Uutta vauhtia yhdenvertaisuuteen Suomessa : Valtioneuvoston toimenpideohjelma rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/153fcced-c241-4c30-82fe-d4c4e646c7fe/content>. Julkaistu 2024.

Kuntaliiton logo ja Suomen kuutoskaupunkien vaakunat.

Hankkeen loppuraportti

Kuutoskaupunkien verkostohanke yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Tekijä:

Fanni Tainio

© Suomen Kuntaliitto ry

Helsinki 2026

Kuntaliitto

Toinen linja 14

PL 200, 00101 Helsinki

Puhelin 09 7711

www.kuntaliitto.fi